

navedli najbolj tipične slučaje. Ponovno povdarjamo, da ne zahtevamo nikake milosti najmanjša pa je ta zahteva, da se nas pri delu prosvete pusti pri miru. So okrajna glavarstva, ki učiteljstvu pri tem delu ne gredo na roko, nasprotno je opažati neprikrito averzijo. Kam pa pride, ako državna oblastva ne bodo ščitila državnega nameščenca?! V tem pogledu jim stavi za vzgled srbsko javno upravo, ki podpira svoje učiteljstvo z vsemi pripomočki tudi pri najmanjšem delu za narod!

Sokolstvo in učiteljstvo.

Veličastni dnevi I. jugoslovenskega vsesokolskega zleta so za nami. Bili so tako veličastni kot jih naša domovina po prevratu ni doživela. Minuli so, a zapustili globok neizbrisen utis v naših dušah. Sokolski zlet je visoko dvigal plamen nacionalne ideje, zavedne državne misli in narodnega edinstva. S ponosom ugotavljamo, da je pri tem zletu v obliki meri sodelovalo napredno slovensko učiteljstvo, bodisi v tehničnem oziru kot Sokoli-telovadci, kot tudi v administrativnem oziru pri prireditvah. Jugoslovensko sokolstvo čakajo še velike in težke naloge, zato je sveta narodna dolžnost slovenskega učitelja slovenske učiteljice, da posveti vse svoje moči, vse svoje sile, fizične — moralne, temu delu, da dostojno pripravimo naš narod za velike dneve bodočnosti, ki jih pričakujemo. Sai je naše delo učiteljsko popolnoma vzporedno z delom sokolskim.

Naša neodrešena domovina.

In v tej zvezi velja pozdrav naši neodrešeni domovini, deželji našega hrepenenja, našega velikega pričakovanja, naših končnih ciljev. V dosegu teh ciljev hočemo vzgojiti našo mladino, da si priborimo nazaj ono sveto zemljo, ki je in mora biti naša, ker je naša po vseh postavah pred Bogom in pred ljudmi. V dosegu teh ciljev potrebujemo žive, neomajne vere, potrebujemo trdnega upanja, prepričani naj nas živa žarka ljubezen do brata tam preko. Ena misel, en narod, ena država! Na delo, na delo potrojeno vsakega posameznika! V srca deca vsadimo kal ki se razraste v mogočno drevo, da bo samozavestno čakal, dokler ne zaplamti na nebu dan vstajenja. Vzgojimo narod junakov kot so ga vzgojili naši bratje Srbi, ki so vršili v dobi osvobodjenja čudeže. Od Timoka in Egejskega morja pa do sinie Adrije in noter do beneških ravnin, povsod, kjer se čuje jugoslovenska govornica, naj vlada ena misel, ena želja, ena volja, en cilj!

Upravne zadeve našega poverjeništv.

Poročati mi je še o nekaterih upravnih zadevah, ki se tičejo našega stanu in šolstva, pri katerih je sodelovalo naše poverjeništv. Predvsem omenjam ono krivično naredbo, ki je ukinjala draginsko doklado dotičnim ki so bili čez 6 mesecev na bolniškem dopustu. Doseglo se je, da je bila ta drakonska naredba odpravljena. Po dolgotrajnih naporih se je doseglo nadalje za učitelje, ki služijo predpisani kadrovski rok, da ga bodo odslej odslužili v dobi velikih počitnic. V tej dobi bodo prejemali svoje polne službene prejemke in se jim bo vštela tudi učiteljska službena doba. Organizacija je storila nadalje svojo polno dolžnost glede krivičnega odbitka polovice drag, doklad z javnimi nameščenci poročenih učiteljic. Do sedaj se ni dalo v tem oziru ničesar doseči, celo ne ker je to zadeva vseh javnih nameščencev, ne samo učiteljstva. Zvesto pa hočemo ostati na pažnji zlasti pri službeni pragmatiki, da se ta krivična naredba odpravi. — Omeniti mi je nadalje zadeve šolskih maš in sploh udeležbe pri verskih vajah. Že višji šolski svet je sklenil v eni svojih letošnjih sei, da se ukinejo šolske maše. Tudi je ljubljansko učiteljsko društvo sklenilo na svojem zborovanju, da se društveni člani šolskih maš razen ob državnih praznikih in ob začetku ter sklepu šol. leta ne bodo več udeleževali. Ta sklep je bil javljen višjemu šolskemu svetu. Imamo pa tudi jasno določbo ustave, po kateri se noben državljan ne more siliti k udeležbi verskih vaj. Zato tudi učitelja ne more nikdo siliti, da bi nadzoroval pri šolskih mašah ali se udeleževal verskih vaj. — Glede šolske uprave z oziranjem na delitev Slovenije v dve oblasti se je tako ožji kot širji sosvet soglasno izjavil za enotno, nerazdelno skupno šolsko upravo za obe oblasti v Sloveniji. — Glede obmejnega šolstva so se napravili koraki pri šolskih oblastih, odkoder imajo baš v zadnjem času zahtevali da se bo tudi v tem oziru našla od pomoč. V pogledu stališča strokovnega učiteljstva, ki službuje na meščanskih šolah je organizacija opetovano opozarjala šolske oblasti in našo centra-

lo v Beogradu na nevzdržno stališče zmotnega položaja. Ako se ni doseglo tozadevne od pomoči, nikakor ne gre to na rovaše naše organizacije, ki je storila v polni meri svojo dolžnost, kljub temu da je izstopilo že toliko strokovnega učiteljstva iz njenih vrst. — S I. januarjem t. l. se je ustanovila enotna uprava vseh listov organizacije ki ima zajedno z blaginštvom skupen lokal v Učiteljski Tiskarni. Ne bi bilo to mogoče, da ni šla v tem pogledu Učiteljska Tiskarna na roko, ki je prepustila organizaciji lokal in pridelila k uravi listov dve pomožni uradnici, ki jih sama izdržuje. Zato pa mora tudi naše članstvo pri vsaki priliki podpirati to gospodarsko podjetje z naročevanjem tiskovin in vseh šolskih potrebščin. Kar stori v tem oziru učiteljstvo, stori sebi v prid. Naša organizacija bi nikdar ne bila tako močna ne bi imela tako urejenih stanovskih listov, ako ne bi imela svoje tiskarne. In tega se mora učiteljstvo pri vsaki priliki zavedati! — Enako mora učiteljstvo podpirati tudi Slov. Šolsko Matice, ki si je z izdajo pedagoških publikacij priborila neveljavne zasluge za slovensko šolstvo. Naj ne bo slovenskega učitelja, ki bi ne bil član te prekorsne pedagoške inštitucije. Omenjam še glasbeno delovanje slovenskega učiteljskega v preteklem letu. Ljubljanski učiteljski pevski zbor, žal, ni deloval, ker je bilo to jubilejno leto Glasbene Matice in je večinoma učinek pevskega zbora pri Matici. A za bodoče leto nam obljublja tovariš Juvanec novo poživljeno delovanje pevskega zbora. Pri tej priliki pa moram omeniti prekrasne uspehe, ki jih je žel vrli naš tovariš, skladatelj Emil Adamič, s svojim zborom ljubljanskih učiteljskih učiteljskih in dveh nabitih polnih koncertih na Vrhniki in v Logatcu. Isto pohvalo čujemo tudi iz Mariborakier vzgaja naš naraščaj v glasbenem oziru tovariš Hinko Druzovič.

Prihajam k sklepu svojega tajniškega poročila. Temelj naši organizaciji so naša okrajna društva, zato mora paziti naše članstvo, da bo ta temelj trden. To pa bo edino na ta način, ako se članstvo redno udeležuje društvenih zborovanj, aktivno tam sodeluje, predava in debatira, da se v društvi ustanovi ono živahno življenje ki je potrebno za njihov uspešen razvoj in procvit. Vsako leto se pa zbiramo na naših pokrajinskih in glavnih skupščinah, ki naj bodo splošni pregled vrst članstva, ki so nosilci jugoslovenske in državne misli, Delegati, člani in članice! Ponesite iz tega najlepšega kraja naše ožje in širje domovine plamen iskrene tovariške in stanovske ljubavi v vaše domače kraje in potrdite tam odsotne brate in sestre v veri za našo skupno, stanovsko, narodno in državno stvar.

Potreba in korist propagande na polju slepstva.

(Predaval na produkcijah, ki jih je priredil zavod za slepe s svojimi golenci v Kranju, v Ljubljani in v Celju, Josip Kobal.)

Zgodovina slepstva nam kaže, da so smatrali ljudje nekaj slepega za manj vredno človeško bitje, ki ni za drugo rabo nego za brezdelje, k večjemu še za prosjačenje. Žal, da so enakega mnenja marsikateri ljudje še danes. Pozneje so menili da je dovolj, če strežejo slepemu le telesno ter ga varujejo pred raznimi nevarnostmi. Potreba vzgajati slepe, niso čutili, ker so mislili, da je za vzgojo nesposoben. Ta predsodek so ovrželi slepi sami, ko so praktično pokazali da imajo iste duševne zmožnosti, kakor drugi normalni ljudje.

V dokaz bi lahko navedli na stotine zgledov iz vseh časov in vseh narodov. Toda to poglavje je tako obširno, da bi bilo o tem posebej govoriti. Ugotavljam le, da so nastopali slepi v različnih obratih kot pravi mostri kakor Kleinhans na Tirolskem, oslepel v 4. letu, ki je kot rezbar delal razne kipe, zlasti razpela, ki so ohranjena v različnih zbirkah in vzbujajo še dandanes občudovanje. Dalje najdemo slepe kot učenjake in umetnike v vseh stanovih n. pr. kot filozofe, juriste, zdravnike, jezikoslovce, matematike, pesnike, literate glasbenike itd. Vse pa nadkriljuje Helena Kellerjeva, ki je oglušela in oslepla že v zgodnji mladosti. Rojena je bila leta 1880, v Tuskumbiji. Odlikuje se z neizrečeno bistrim umom in velikim darom za jezike. Vsled svoje pridnosti in vztrajnosti je postala profesorica na vseučilišču, kjer predava moderno literaturo (zlasti angleško, francosko in nemško), klasično literaturo, zgodovino, filozofijo in narodno ekonomijo. Ni pretirano, ako trdijo, da je Kellerjeva pravo čudo današnjih dni in živ dokaz, kaj zmore moč vzgoje in pouka. Tudi gluhanome slepe vzgajajo danes. Prepričan sem se o uspe-

lih osebno v zavodu Nowawes blizu Berlina. Če je torej možna vzgoja gluhanomeh slepih otrok, koliko lažje je ta pri otrokih ki imajo drugi glavni čut — sluh.

Anahronizem je torej danes dvomiti nad možnostjo vzgajanja slepih. Sai pobija ta anahronizem na stotine krasnih in velikih zavodov po vseh kulturnih državah, ki se že desetletja, da celo stoletje, pečajo s sistematičnim poukom slepih dobro vedoč, da je slepi normalno človeško bitje s istimi telesnimi močmi in duševnimi zmožnostmi in je torej popolnoma opravičen zahtevati isto vzgojo in pouk kot vsak videči otrok.

Že Hauy in Klein sta prirejala pred več nego sto leti s svojimi golenci javne nastope. Gotovo nista s tem nameravala ničesar drugega nego pospeševati med občinstvom zmisel za vzgojo slepih ter zainteresirati zanjo najširše kroge zlasti inteligenco in šolske oblasti, ki naj bi posvetile temu vprašanju vso svojo pažnjo.

Seveda nista pospeševala slepstva samo z javnimi nastopi, ampak sta prav pridno delovala kot pionirja tudi na literarnem polju. Poleg neštetihih člankov po tedanjih časopisih in nekaterih brošur je spisal Klein obširno metodično učno knjigo o pouku slepih že leta 1819. S tem svojim temeljitim delom gotovo ni zasledoval Klein samo metodike šolskega pouka, marveč je bil namen knjigi vzbuditi interes slepstva pri višjih krogih ter pridobiti prijateljev in dobrotnikov.

Med raznimi predmeti bogatega muzeja na vzrajališču za slepe na Dunaju najdemo kar celo vrsto programov iz Kleinovih časov, ki nam jasno pričajo, kako zelo si je Klein prizadeval pribaviti občinstvo k raznim glasbenim, gledališkim in drugim šolskim produkcijam svojih golencev ter tako pridobiti podpornikov za svoj zavod.

Upoštevaajoč naziranje, da potrebuje tudi dobro izobražen slepec po končanem pouku in odpustu iz zavoda naklonjenih svetovalcev in podpornikov, ni računal pri svojih prireditvah zgolj na materialen, ampak tudi na moralen uspeh. Modra in velika skrb Kleinova za odpuščene slepe se zreali najbolje v ustanovitvi zavetišča in zaposlovalnice za slepe na Dunaju, katerima ustanovama je bil on duševni oče.

Pri nas doslej še nimamo takih posebnih naprav. Obstoji pač Podporno društvo slepih v Ljubljani, ki podpira svoje člane z naklonjenimi darovi in si je postavilo za svoj smoter ustanovitev doma za odrasle slepe. Nekaj odraslih slepih je v našem zavodu, nekateri so v hiračnicah. Večina slepih pa je prepričana usodi ter vrši svoj oblatni, žalostni posel prosjačenja. Če namreč primerjamo število slepih ki se uče in vzgajajo v našem zavodu s statističnimi podatki iz l. 1910, nanašajočimi se na Slovenijo in izkazujejo okrog 700 slepih, vidimo, da je ostala velika večina slepih brez vzgoje in pouka, prepričana svoji bridki usodi. Temu žalostnemu dejstvu je bila kriva prejšnja uprava, ki ni hotela kljub tako visokemu številu slepih pravočasno ustanoviti zavoda za slepe na domačih tleh, ampak je pošiljala naše slepe otroke v tuje zavode, česar pa je bilo deležno le neznanostno število otrok. Večina je ostala brez vzgoje in obremenjevala občine ali pa vršila prosjačenje.

Nasprotno trdim, da je po sosednjih državah v tem oziru popolnoma drugače, ker že dolgo let sistematično vzgojujejo in poučujejo slepe ter jih tako vzposobijo za koristne člane človeške družbe. Tudi pri nas je treba v tem oziru intenzivnejšega dela ne le poklicanih oblastih, ampak tudi privatnikov, ki naj bi vztrajno širili propagando za vzgojo naših nevidcev. K temu nam gotovo pripomorejo pogosti javni nastopi, razstave raznih del, stik s širokimi plastmi narodovimi, da se tako vzbudi zanimanje za zavod in njene nprave.

(Dalje prihodnjič.)

Vestnik meščanskih šol.

—c Opozoritev. Da bi sedaj v pričetku šolskega leta učenci ne kupovali neprimernih in nepotrebnih knjig opozarjamo vse ravnatelje in druge tovariše, da izidejo do konca tekočega koledarskega leta te-le učne knjige za meščanske šole:

Brinar: Zgodovina za meščanske šole.

Brinar: Slovenska jezikovna vadnica za višje razrede osnovnih šol in za meščanske šole (Slovnica).

Pirc: Zemljepisje za meščanske šole (Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev).

Fink: Zemljepisje za meščanske šole (Ostalo zemljepisje).

Za druge morebitne izdaje ne vem, mislim pa, da do navedenega roka ne do-

bimo ničesar drugega. Mesto da bi si učenci nabavili drugih knjig, je bolje da počakamo in si te kratke tedne še pomagamo s pisanjem in narekovanjem, saj smo se temu itak že privadili. D. H.

—c Na deški meščanski šoli v Mariboru je vpisovanje v I. razred dne 11. in 12. t. m. vselej od 7. do 13. ure. Učenci naj pridejo po možnosti v spremstvu roditeljev in naj prinesejo s seboj zadnje šolsko izpričevalo, krstni list, domovnico in potrdilo da imajo cepljene koze. Pripominjamo, da sprejema meščanska šola samo take učence, ki so z obče dobrim vspehom dovršili peto šolsko leto. Učencev iz zunanjih šolskih okolišev bo sprejetih le toliko, kolikor dopušča prostor. Iste dni in ob istih urah naj se javijo tudi vsi oni učenci, ki so se ob koncu preteklega šolskega leta vpisali v 2., 3. ali 4. razred da bo dne 13. t. m. točno določeno število učencev. — Ravnateljstvo.

— Deška in dekliška meščanska šola v Trzinu zapisuje učence v I., 2., 3. in 4., t. i. nastavni razred v sredo, dne 13. septembra 1922 od 8.—12. ure. Nanovo vstopajoči prinese s seboj izpričevalo V. razreda ali pa dokončanega 5. šolskega leta na manjrazrednih šolah, krstni list ter potrdilo o cepljenju koz. Redni pouk se prične v petek, dne 15. septembra 1922 ob 8. uri s službo božjo. Deški in dekliški nastavni razred na pričneta pouk z dovoljenjem višjega šolskega sveta izjemoma v ponedeljek, dne 2. oktobra 1922. Učenci ki so se prijavili za vzprejem v IV. nastavni razred ali v III. iz VII. odnosno VIII. razreda osnovne šole, polagajo izpite v sredo, dne 13. septembra popoldne in četrtek, 14. septembra dopoldne. — Ravnateljstvo.

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

—t. Državna kmetijska šola v Št. Jurju ob južni železnici. Enoletni tečaj na državni kmetijski šoli v Št. Jurju ob južni železnici začne početkom novembra t. l. in bode trajal do konca septembra prihodnjega leta. Razmeroma kratka učna doba ima namen omogočiti posestnikom, ki težko porrešajo svoje sinove za dalj časa, da se slednji v svoji stroki vendar dobro izvežbajo. V tem kratkem času se tudi ne odujijo domačim razmeram. Učenci so oskrbljeni na zavodu s stanovanjem in hrano, pa tudi perilo se jim snazi. Za to vse se plačuje po 200 Din mesečno, in sicer v polletnih obrokih naprej. Ako bode rastla draginja, se zna zvišati tudi ta oskrbnina. Šolnina 10 Din mesečno plačujejo samo učenci, ki so doma izven Slovenije. — Nekaj mest je tudi prostih polovico ali cele oskrbnine. Ta se oddajo le sinovom manj premožnih kmetov, ki so take podpore res potrebni in se zavežejo ostati v kmetijskem stanu na domačijah. Pogoji za sprejem so: 1. Dopravljeno 16. leto starosti; 2. dobro dovršena ljudska šola; 3. popolno telesno in duševno zdravje ter krepka postava in brezhibnost značaja. — V prvi vrsti se upoštevali sinovi kmečkih staršev, posebno če so se že doma bavili s kmetijstvom. Za sprejem naj se pošlje prošnje najkasneje do 25. septembra podpisane mu ravnateljstvu. Prošnje morajo biti na celo polo lastnoročno pisane pa kolekovanje z 4 Din, za rešitev se pa naj priloži kolek za 10 Din. Priložiti se morajo tudi sledeče listine: 1. krstni list; 2. domovnica; 3. zadnje šolsko spričevalo; 4. moralno spričevalo; 5. zdravniško spričevalo; 6. reverz staršev ali varuhov, s katerim se zavežejo redno plačevati vse narasle stroške ter poravnati vsako prizadeto škodo in 7. isti ki hočejo kako olajšavo glede oskrbnine, tudi uradno potrjeno spričevalo o premoženjskih razmerah. — Obveznost plačevati vse razne stroške, razum dovoljenega im popusta za oskrbnino, velja tudi za te, kakor tudi plačati polno oskrbnino za nazaj, ako dotični učencev izstopi brez tehtnega vzroka iz zavoda pred koncem tečaja ali če izgubi radi malomarnosti ugodnosti znižane oskrbnine. Po predpisih za pol leta naprej plačane oskrbnine se tudi ne vrne, če kateri učencev odide svojevoljno prej. Natančneja poasnila daje ravnateljstvo. — Sv. Jurji ob južni železnici, 21. avgusta 1922. — Ravnateljstvo državne kmetijske šole v Sv. Jurju ob južni železnici.

—t. Nemoralno postopanje odbora za obrtno-nadaljevalne šole v Ljubljani. Letos se je pripetilo že ponovno, da ne izplača odbor za obrtno-nadaljevalne šole v Ljubljani učiteljstvu odsluženih ur za zadnji mesec pouka. Dokler je trajal pouk, je uprava pač skrbela za redno izplačilo ker je potrebovala učiteljstvo za nadaljni pouk. Ob koncu leta pa si je mislila, da do novega šolskega leta ne potrebuje učiteljstva, torej se tudi ne mudil z izplačilom in se ne trudi nati kritja za

izplačilo učiteljstvu. To postopanje ne moremo nazvati drugače, kakor skrajno nemoralno postopanje, ki je na eni strani skrajno ponižujoče za delo, ki ga je učiteljstvo izvršilo v obrtno-nadaljevalnih šolah, na drugi strani kaže pa brezvestnost uprave obrtno-nadaljevalnih šol in faktorjev, ki so se zavezali vzdržati pouk na obrtno-nadaljevalnih šolah v pretečenem letu. S takimi metodami postopati z učiteljskim stanom je direktna žalitev za stan in delo, ki ga učiteljstvo opravlja, in zahteva tako postopanje tudi najostrejšega odpora in obsodbe. Življenske potrebe so v tem času znatno v ceni poskočile in učiteljstvo je zaradi tega tudi močno oškodovano, ker se ni zaslužek takoj izplačal. Pričakujemo od merodajnih faktorjev, da bodo uvideli upravičenost nezadovoljstva, ki je nastalo med učiteljstvom in bodo uravnali zadevo prei predno nastopi učiteljstvo s še širšimi koraki, da pride do svojega izplačila. Dolžnost resne uprave bi bila, da si prej oskrbi kredit, predno započne z delom, ne pa, da na ta način prikrajšuje učiteljstvo na zaslužku.

—t Društvo učiteljev slovenskih obrtno-nadaljevalnih šol naznana, da izide te dni »Okrožnica« o našem zadnjem sestanku v Ljubljani, ki bo razposlana na vsa vodstva strokovnih in obrtno-nadaljevalnih šol. Strnimo se že vendar enkrat in začrtamo si odločno najpriladnejšo enotno pot, kajti izkušnje nas uče, da je moč in uspeh le v slogi! Naše besede naj bi se že, enkrat realizirale!

M. P.

Mladinske organizacije in kmetijsko-nadaljevalne šole.

(Dalje.)

Kar se ustanavljanja takih nadaljevalnih šol samega tiče, je treba najprej pripraviš odobro. Zbrati ga mora snovateli iz največjih mož v dotični občini. Za prvo sejo je pripraviti učni načrt in pravilnik, ki se dobe brezplačno pri kmetijskem oddelku. Pripraviti je pa tudi proračun. Nato je sklicati ustanovno zborovanje, na katerem je izvoliti načelnika, poslovodno in blaginika. Pri tem zborovanju je obdelati učni načrt in pravilnik in dognati približne zneske, na katere je računati od strani podpornikov. Pri tem zborovanju je predlagati tudi voditelja in učne moči. Ko so prošnje za prispevke rešene je vložiti na oblastno kmetijsko upravo prošnjo za ustanovitev kmet-nadaljevalne šole z vsemi predpisanimi prilozami. Ko je prošnja rešena, se izvoli stalni šolski odbor, in šola prične lahko s svojim delovanjem.

Druga pot za pospeševanje stanovske vzgoje je snovanje mladinskih organizacij, tako imenovanih mladinskih kmetijskih klubov. Tudi ta način vzgojevanja nudi najhvaležnejše polje za izvenšolsko delo učiteljstva po deželi.

Mladinske kmetijske organizacije so nastale v novejšem času. Poklicala jih je v življenje današnja potreba. Razvile so se v Ameriki, kjer so danes močno razširjene. Tudi te organizacije imajo naloge, vzgajati kmetisko mladino za dom in za kmetijski poklic. Osnovane so po načelu samozdruževanja in brez predpisov društvenega zakona. To so enostavno urejeni klubi, ki delujejo s pomočjo svojih pravil in navodil. Združuje jih stanovska zavest in tiste naloge, ki jih predpisujejo klubova pravila.

V te organizacije, ki se lahko povsod snujejo, kjer imamo moške učne moči, naj se zbira naša kmetijska mladina po deželi. Prinesle ji bodo s svojo smotreno vzgojo več koristi, kakor vse druge organizacije, ki se danes snujejo in širijo po deželi.

Tudi za te organizacije je treba dela in vodstva od strani učiteljstva. Za krajevno vodstvo teh organizacij ni nobeden drug tako poklican kakor ljudsko-šolski učitelj. On pozna mladino, pozna starše, pozna krajevne odnose in pozna tudi posetne in gospodarske razmere. On ima tudi največ stika z mladino, tako da ima tudi s tega stališča najlepšo priliko za svoje udejstvovanje na tem vzgojnem polju. Pomagati mu morajo pri tej organizaciji današnji okrajni ekonomski, ki imajo po službenih navodilih naloge, pospeševati postanek, organizacijo in delovanje mladinskih klubov. Pomagati mora pa tudi Kmetijska družba v Ljubljani, ki mora kot centrala te organizacije dati potrebna navodila za praktično udejstvovanje posameznih članov in ki mora preskrbovati tudi potrebna gnojila in semena za razne kmetijske poskuse.

Kakor rečeno, so se te organizacije najprej in najbolj razvile v Ameriki. L. 1917. je bilo v Južni Ameriki na ta način organiziranih že 115.000 mladeničev in 73.000 deklet, skupaj tedaj 188.000, v se-

verni Ameriki pa 160.000 mladeničev in deklet, skupaj tedaj 348.000. L. 1918. so štele te organizacije že nad 2 milijona članov. Tudi v Srbiji so se začele širiti te organizacije, ki šteje dosedaj že 32 klubov, kakor se glase ondotna poročila. Pri nas se je sprožila ta misel l. 1920. Dosedaj nimamo še nobene take organizacije.

Viljem Rohrman.

(Dalje prihodnjič.)

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

—po Šmartno na Pohorju. (Šolski o d e r.) Naše šolsko poslopje je v zelo razdrapanem stanju vendar odkar je novi nadučitelj, se isto marljivo popravlja. Napravil se je tudi popolnoma nov šolski oder in 23. julija je že nastopila šolska mladina z mladinsko igro »Snežuljičica«, pod spretnim vodstvom učitelja g. Božidar Tomažiča. Ta dan je napravilo svoj izlet glasbeno društvo »Drava« v Šmartno ter marljivo popevalo lepe pesmi, za kar je želo od občinstva buren aplavz. Kaj ganljivo je bilo tudi, ko je pela »Drava« na grobu nadučitelja Živka, kojega 6 sinov je pri tem družstvu.

—po Obmejna šola Sv. Duh na Ostrem vrhu je v nedeljo, 30. julija 1922 ob priliki zaključka šole priredila šolsko slavnost pod spretnim vodstvom šolskega voditelja g. Ernesta Vranca. Izvajale so se sledeče točke: 1. Snežuljičica (dvodej.). 2. Krasen pogled (otroški zbor). 3. Venec narodnih pesmi (moški zbor). 4. »Teta iz Amerike« (dvodej.). Vse točke so izbornu uspele. Moralni in gromni uspeh je bil prav dober. Posebna hvala gre g. šolskemu vodju, ki se je kot aranžer mnogo trudil, g. prof. Družoviću iz Maribora, ki je s svojim sinom Hinkom in hčerko Eriko mnogo pripomogel k dobremu uspehu igrice. Tudi pevski zbor Društva Jugoslov. akademikov iz Maribora je napravil s svojim poletom v obmejno ozemlje domačemu obmejnemu ljudstvu in vsem obiskovalcem krasen užitek. Naše pesmi so odmevale tje do Lučan in željno so jih poslušali naši onkraj državne meje. Vidi se, da se učiteljstvo zaveda svoje zvišene naloge ob naši državni meji. — K. O.

Iz Jugoslavije.

— T. M. B. Radišič, referent v ministrstvu prosvete v Beogradu nam je dal na razpolago zanimive podatke o stališču k posameznim aktualnim vprašanjem, ki se tičejo naših materialnih in pravnih zadev. Poročilo objavimo v celoti v prihodnji številki, ker nam je to danes iz tehniških ozirov nemogoče.

— Poročilo o naši II. pokrajinski skupščini na Bledu prinesemo v prihodnji številki.

— Delegate in udeležence za II. glavno — državno skupščino UJU v Sarajevu opozarjamo na dnevni red in navodila, ki jih objavljamo zadel pod rubriko »Iz naše stanovske organizacije«.

— Študija k draginjskim dokladam. Iz današnje ureditve draginjskih doklad siie mrzek machiavelizem, katerega posledice nas vedejo v mračno prihodnost. Ni ga odgovornega moža, ki bi se z vso resnostjo bavil z vprašanjem in rešil zagonetko o draginjskih dokladah. Nehote misli človek tudi na temeljne plače učiteljstva odnosno državnega uradništva, ki daleko ne morejo konkurirati s honorarjem najnavadnejšega kruhoborca. Ne pomagaj pripisovati vseh izrastkov opravilne in neopravičene nezadovoljnosti vojni psihozi in enakemu frazerstvu mnogoboli je treba iti iskanju po vzrokih nezadovoljstva do dna in jih čimprej zaječiti odnosno odstraniti. Dejstva na mah na mah razburjajo naše oči. Sledi naj primera iz 20. stoletja: Nekemu tovarišu iz Posavja se je zgodil naslednji slučaj: Kupil je v bližini šole 8 orolov duste, večinoma neobdelane ter s oroproti, robidovjem in resjem obrastlo zemljišče, katero je tekom časa melioriral in izpremenil v razne kulturne nasade kakor vinograd, sadonosnik i. dr. Pokazal je da se z vztrajnostjo in delom da napraviti tudi iz puščave rodovit in racionalno obdelan svet, kar baš splošnemu napredku kmetijstva ni škodovalo, ker je služilo omenjeno posestvo kot vzpodbuda in vzgled tukajšnemu prebivalstvu. Svoje nasade je uspešno porabil pri kmetijskem pouku v šoli in izven šole, imel je konečno tudi, kar se mu šteje v neodpušljivo zlo, kot sad svojega truda v prostem času tudi nekaj kmetijskih pridelkov brez katerih bi v vojnih in povojnih časih, zlasti pa pri sedaj vladajoči grozni draginji vseh življenskih potreb-

ščin, sploh ne mogel izhajati, ne da bi zabredel globoko v dolgove. — Ker je omenjeni tovariš leta 1920. pridelal 35 hl vina, mu je davčna oblast za leto 1922. predpisala 2524 K zemljiškega, invalidnega in dohodninskega davka in vojni pribitek pod naslovom neposredni davek, kar je imelo za posledek, da mu je knjigovodstvo pokrajinske uprave za Slovenijo odtegnilo za soprogo in 4 mladoletne otroke v starosti 2—11 let po členu 28., točke 4. zakona o draginjskih dokladah letnih 36.500 K in mu vrhutega še mesečno odtegnilo do 31. maja t. l. preplačane družinske doklade v znesku 9694 K tako, da je raditve prikrajšan za 48.718 K na letnih dohodkih. — Za 27 hl prodanega vina (8 hl je pridržal za delavce in domačo porabo) je dobil takrat 43.200 K, obdelovalni stroški so znašali 38.000 K, oštane čistega 5200 K. Radi teh 5200 K je izgubil leta 1922. družinske doklade (36.500 + 9694), t. j. 46.194 K, kar pomeni primanjkljaj od 40.994 K. To mora spraviti družinskega očeta v obup, ker koplje z delavnostjo grob svoji družini. Z obdelovanjem omenjenega zemljišča niso nikdar na katerikoli način trpele njegove uradne dolžnosti, dokaz njegova nadzorniška kvalifikacija in ocenjevalna polja velika socialna krivica pa je, da se za dvojno neoporečno delo žanje ubijanje delavnosti in še gromna škoda, ki jo ima delavni baš radi delavnosti. — Vzemimo slučaj da bi se udal omenjeni tovariš po končanih šolskih opravkih rečimo brezdelju, bi imel danes za 40.994 K več letnih dohodkov. — Če je to prav, potem krivice na svetu nema. Z lahkoto bodo take odredbe dosegle to, česar do sedaj komunisti, boljševiki itd. še niso mogli doseči.

— Paviljon Učiteljske tiskarne na Ljubljanskem velesejmu. (Paviljon E. oddelek 3.) Poleg znane zagrebške tvrdke St. Kugli je zastopana Učiteljska tiskarna z okusno opremljenim oddelkom na velesejmu. Oko nam da zaslediti v niem vse panoge, ki jih ima tiskarna. Najmogočnejše se vzpenja v srednji založništvo »Tvornice šolskih zvezkov«, ki nam od lani kaže zopet lep napredek. Posebna novost so Juvančevi zvezki za okroglo pisavo, katerih vse tri stopnje imajo krasno vnanjo opremo in praktično notranjo vsebino. Stopili smo zopet za korak naprej, na lastne noge in se za en drobec zopet osamosvojili, tako v narodnem kakor stanovskem oziru. Enako so zastopani, kot predstavitelji, razne vrste tiska, književne zaloge in knjigovoznice, okusni lastni izdelki, ki dajejo paviljonu pestrejšo sliko. Vse te oddelke združuje v sebi slikovit lep pak, ki je po ljubljanskih ulicah služil kot prednaznanilo in opozorilo udeležencem velesejma in katerega vzorce vidimo tudi ob strani paviljona. Lepak je izvrstno uspelo delo grafika K. Poljanca. Predstavlja na sliki stavnico, strojničo, zalogo šolskih knjig in šolskih zvezkov in knjigarno, v harmoničnih, a pestrih barvah. — V ospredju paviljona so zastopani vsi listi in časopisi, ki jih tiska tiskarna, od dnevnikov do ilustriranih mesečnikov, s čimer je razvidno, da se zavod posebno uveljavlja kot listovna tiskarna. Umeten tisk, barvotisk, nam poleg lastnih lepakov predstavljajo tudi Santljevi lesorezi slovenskih skladateljev in Ribičičevi »Palčki«, ki jih je založila Jugoslovenska Matica. Posebno fin barvotisk nam pa kaže lepak pariumov firme Driay-Nikolič. »Palčki« in Adamičeve »Mladinske pesmi« reprezentirajo poleg vzornega barvotiska oddelke notnega stavka. Zastopana je lastna založba, katere sistematičnost nam kažejo berila za osnovne šole, v katerih je poleg Vidrovega »Prvega berila« in Ganglovega »Drugega berila«, letos nova »Tretja čitanka« Černejeva in »Četrta čitanka« Rapetova. Knjige za strokovno-obrtno šolstvo v založbi Učiteljske tiskarne reprezentirajo Podkrajškova dela. Poleg tega so izšlo v Učiteljski tiskarni tudi učne knjige za srbohrvaščino in francoščino. Tiskarna je oskrbela lepo založbo mladinske literature. Poleg že znanega Šilihovega spisa »Nekoč je bilo jezero« vzbujajo letos posebno pozornost »Kunaverjeve« »Jame« ali »Kraški svet in njega pojavi« in Jelenčeve delo: »1914.—1918.« Bogato ilustracijo Kunaverjevega dela kažeta v ozadju dve tabli, ki nam odkrivata naš podzemeljski svet v nam dosedaj nepoznani luči. Kdor je spoznal lani Kunaverjevo delo »Na planine«, ta ni popolen, če se z njim ne spusti iz vrhov naših orjakov in iz solčnih bisernih višav v temine naših podzemeljskih kraških jam. Zaloga šolskih tiskovnih je specijelnost tiskarne. Poleg »Vzorčne knji-

ge« je letos izdala tiskarna tudi nov obsežen »Cenik«, ki pa kaže žalibog neobvezne cene. —k.

— Obletnica Slomškove smrti. Dne 24. septembra bo poteklo 60 let, kar je izdihnil svojo plemenito dušo slovenski anostol, škof Anton Martin Slomšek. Na ta dan bodo na njegovi rojstni hiši na Ponikvi odkrili novo spominsko ploščo, ker je neka zločinska roka prejšnjo razbila.

— Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za okraj ljubljanske okolice ne zboruje na Vrhniki dne 9. 9. t. l. ampak dne 7. 10. t. l. Podroben sproved priobči »Učit. Tovariš«.

— Državna realna gimnazija v Ptujju. Dne 11. septembra ob 8. uri: ponavljalni in naknadni izpiti, eventualni sprejemni izpiti za II.—VIII. razred. — Dne 12. septembra ob 8. uri: sprejemni izpiti za I. razred. Prijave s krstnim listom in izpričevalom za vstop v srednjo šolo dne 11. septembra od 9.—11. ure v ravnateljski pisarni ali prej po pošti. Deklic sme biti samo 20% vseh sprejetih. — Dne 12. septembra od 10.—11. ure v ravnateljski pisarni sprejem dijakov, ki pridejo iz drugih srednjih šol (odjavna opomba potrebna). — Dne 13. septembra od 10.—11. ure: sprejem starih dijakov in prijave novih dijakov, vsak v svojem razredu. — Dne 14. septembra ob 8. uri: služba božja, zbirališče v razredih. Po maši vrnitev v gimnazijo, objava urnika disciplinarnega reda. — Dne 15. septembra ob 8. uri začetek rednega pouka. — Ravnateljstvo.

— Pokrajinska obrtna razstava v Mariboru. (Od 8. do 17. septembra). Razstavni katalog izide te dni, ter bo vseboval razen točnega vodnika po razstavi tudi kratko zgodovino Maribora, opis okolice in vodnik po mestu. Po možnosti tudi seznam telefonskih naročnikov in vojni red, tako da bo vsakomur dobro služil, prodajal se bo po nabavni ceni. — Razglednice o razstavi, ki bodo zelo okusno izdelane, se bodo prodajale na razstavnem prostoru in po trgovinah v korist vajeinskemu domu, v čigar korist je namenjeni tudi event. čisti dobček razstave. Zato priporočamo vsem posetnikom, da se teh razglednic v čim izdatnejši meri poslužijo.

— Pričetek šolskega leta 1922/23 na javnih mestnih osnovnih šolah ljubljanskih. Na javnih mestnih osnovnih šolah v Ljubljani prične se novo šolsko leto 1922/23, v četrtek dne 14. septembra 1922 s skupno sv. mašo in v petek dne 15. septembra 1922 z rednim šolskim poukom. Vpisavalo se bo v sredo dne 13. septem. 1922 od osmih do dvanajstih popoldne in od dveh do petih popoldne in sicer: Za I. mestno deško osnovno šolo v šolskem poslopiju v Komenškega ulici št. 19; za II. mestno deško osnovno šolo v šolskem poslopiju na Cojzovi cesti št. 5; za III. in V. mestno deško osnovno šolo v šolskem poslopiju na Erjavčevi cesti št. 21; za IV. mestno deško osnovno šolo v šolskem poslopiju Na prulah št. 13; za VI. mestno deško in za IV. mestno dekliško osnovno šolo v šolskem poslopiju na Gasilski cesti št. 242; za I. mestno dekliško osnovno šolo v šolskem poslopiju na Sv. Jakoba trgu št. 1; za III. mestno dekliško osnovno šolo in za mestno manjšinsko šolo v šolskem poslopiju na Erjavčevi cesti št. 19; za mestno barjansko šolo v šolskem poslopiju na Ižanski cesti št. 40; za mestno pomožno šolo v šolskem poslopiju na Cojzovi cesti št. 5 (le od dveh do petih popoldne). Otroci, ki ne stanujejo v Ljubljani, se načelno odklanjajo, po čemur se je vodstvom točno ravnati. Vse podrobnosti pojasnjuje šolska vodstva pri vpisavanju.

— Pričetek šolskega leta 1922/23 na javnih mestnih meščanskih šolah ljubljanskih. Na javnih mestnih meščanskih šolah ljubljanskih prične se šolsko leto 1922/23 v četrtek dne 14. septembra 1922 s skupno sv. mašo in v petek dne 15. septembra 1922 z rednim šolskim poukom. Vpisavalo se bo v sredo dne 13. septembra 1922 od osmih do dvanajstih popoldne in od dveh do petih popoldne in sicer: Za I. mestno deško meščansko šolo v šolskem poslopiju Na prulah št. 13; za II. mestno meščansko šolo v šolskem poslopiju na Gasilski cesti št. 242; za I. mestno dekliško meščansko šolo v šolskem poslopiju na Sv. Jakoba trgu št. 1; za II. mestno dekliško meščansko šolo v šolskem poslopiju na Gasilski cesti št. 242. Vstop v I. razred meščanske šole je dovoljen le onim učencem in učenkam, ki so dovršili (le) V. šolsko leto s splošno dovoljnim uspehom. Otroci, ki ne stanujejo v Ljubljani, se načelno pri vsprejemu odklanjajo, po čemur se je ravnatelj-